

Forslag fra arbejdsgruppen for
Østergade og Tværgade under
Felstedegnens Borgerforening

Felsted 2019

Baggrund

Hvorfor skal vi løfte den centrale bymidte i Felsted?

Østergade er sammen med hovedgaden Gråstenvej en af Felsteds gamle bygader. Den støder på Gråstenvej ved Damms Gård og det nyligt renoverede torv.

Hvor Østergade møder Gråstenvej er den præget af en række markante rumskabende bygninger, hvoraf flere som købmandsbutikken på Østergade 2 og Forsamlingslokalerne på Østergade 7 fortsat udgør vigtige, samlende funktioner for Felsted og omegn.

Østergade strækker sig her efter i østgående retning mod Myrpolde og ud på Sønderborgvej. Øst for krydset, hvor Tværgade møder Østergade, ændrer bebyggelsen karakter i retning af beboelseshuse, dog flere med minder om tidligere tiders blanding af bolig og erhverv.

En historisk landsbykerne

Husene ligger som perler på en snor i et interessant byhistorisk miljø og stort set kronologisk, idet de ældste huse i tids- og egnstypisk historisk byggestil fra begyndelsen af det 20. århundrede ligger vestligst, mens nyere hustyper såsom Bedre Byggeskik træder frem længere nede ad gaden.

Tværgade er præget af blanded bebyggelse, der i karakter minder om Østergades om end husene ligger mindre kompakt og den etablerede vejbelægning giver gaden et mindre byagtigt præg.

I Aabenraa Kommunes rapport *Bevaringsværdige bygninger og bymiljøer i Felsted, Bovrup, Varnæs og Kliplev området* fra Januar 2013 fremhæves Østergades arkitektoniske og kulturhistoriske værdier som en af Felsted mest markante byområder med

villaer, der ligger lidt tilbage-trukket fra gaden men med en kompakt grundplan, der giver gaden en fin, ensartet karakter.

Denne kompakte bymæssige karakter understøttes af de træer, som er plantet i gaden og den særlige vejbelægning.

Hvorfor er det vigtigt for hele Felsted?

En attraktiv bymidte er et aktiv for hele Felsted og omegn. De historiske byrum, huse, gadeforløb og bygninger forankrer områdets levende fællesskab i en lang historisk kontinuitet og styrker egnens identitet og fællesskabsfølelse.

Byrummet er således med til at understøtte værdier, som man nyder godt af, uanset om man faktisk bor i bymidten, i en af de tilstødende parcelhusområder eller i egnen omkring Felsted.

Vi ved, at førstehåndsindtrykket af en landsbys bykerne har stor indflydelse – både positivt og negativt – på om området i det hele taget opfattes som attraktivt at bosætte sig i.

Bymidten er Felsteds ansigt udadtil, dets visitkort.

Derfor er det afgørende med en bymidte, som synliggør de kulturelle, natur- og fællesskabsmæssige fortrin ved livet i et landdistrikt.

Konkret udgøres dette område i Felsted af de to akser Gråstenvej og Østergade.

De afsmittende effekter uden for området

Her spiller Østergades historiske boligmasse en central rolle. De gamle huse og det oprindelige bymiljø er en gevinst for byen og omegnen. Undersøgelser har påvist, at bevaringsværdige huse er attraktive og sælges til kvadratmeterpriser, der ligger op til 31 procent over gennemsnittet for tilsvarende huse.

Samtidig smitter husenes arkitektoniske og kulturhistoriske kvalitet af på omgivelserne. Selv ikke-bevaringsværdige huse stiger i pris, hvis blot de ligger i et miljø præget af bevaringsværdige huse.

Med sine mange huse med

middel og høj bevaringsværdi, med sin næsten uspolerede grundplan og vejforløb rummer Østergade/Tværgade et stort uudnyttet potentiale for Felsted og omegn – og i kraft af Felsteds gunstige placering mellem Aabenraa, Sønderborg og Gråsten for Aabenraa kommune i det hele taget.

Østergade og Tværgades udfordringer

I dette arbejdsblad peger arbejdsgruppen for Østergade og Tværgade under Felstedegnens Borgerforening på de udfordringer, som må adresseres, hvis området Østergade/Tværgade skal løftes til gavn for hele byen.

Det drejer sig om:

- *Der er for meget gennemgående trafik i for højt fart i Østergade .*
- *De trafikdæmpende foranstaltninger fungerer i deres nuværende form ikke.*
- *Der mangler sikkerhed for bløde trafikanter på Tværgade.*

- *Området fremstår ikke som et æstetisk overbevisende og sammenhængende landsbymiljø.*

Det er Østergadegruppens opfattelse, at omdrejningspunktet for løftet af indsatsområdet må have løsningen af den trafikale situation som sit absolutte fokuspunkt.

Ved at adressere de udfordringer, der er knyttet hertil, vil det være muligt at lægge grunden for en positiv spiral for området og støtte op om den positive udvikling i Felsted.

Problem I: Gennemgående trafik i Østergade

Udfordringen: På trods af flere forsøg med trafikdæmpende foranstaltninger og bestræbelser på at lede trafikken uden om Østergade er der stadig for meget gennemgående trafik i begge retninger. Trafikken afvikles ofte i høj fart og udgør et stærkt generende element for gadens beboere.

Udover at gøre Østergade mindre attraktiv for netop de ressourcestærke børnefamilier, som ønskes tiltrukket til området, sætter trafikken de mange børn og unge, der typisk går ad Østergade for at nå til Felsted Centralskole, i risiko. Gaden benyttes desuden ofte som gennemgangsvej for flere lokale dagplejemødre samt den lokale integrerede institution Bakkehusets børnehavebørn. Problemet forværres af, at der ikke er niveauforskel mellem fortove og vej i Østergade.

Endelig er der tilbagevendende problemer med tungere trafik, der på trods af gennemkørselsforbud bruger Østergade som genvej. Dette er et særskilt problem, da vejen ikke kan bære denne trafik og lastbiler kan skade beboerne parkerede biler på den smalle vej.

Løsningsforslag: Nøglen til at løfte Østergade er at dæmpe trafikken omfang og hastighed samt skabe større sikkerhed og tilgængelighed

for bløde trafikanter.

Ad flere omgange har man forsøgt at sænke trafikken hastighed eller lede den uden om Østergade og ud på hhv. Sønderborgvej og Møgel-mosevej samt i mindre grad Nygade.

Østergadegruppen ønsker således at fastholde denne bestræbelse på at dæmpe trafikken omfang og hastighed på Østergade og forslår derfor: at Østergade lukkes i den ene ende. Nærmere bestemt foreslås det at lukke vejen umiddelbar før tankstationen på Østergade 41.

Dette vil lede den gennemgående trafik fra Østergade ud på fortrinnsvis Sønderborgvej og Møgel-mosevej. Hastigheden vil falde på begge sider af afspærringen og problemerne med de dårlige oversigtsforhold blive reduceret. Samtidig vil Østergade stadig være tilgængelig for ambulancer, renovationsbiler samt anden nødvendig trafik.

Det er Østergadegruppens afgjorte holdning, at dette tiltag må være det absolut vigtigste punkt for at løfte området. Der er desuden tale om en begrænset anlægsudgift, ligesom der blot er tale om at realisere allerede anerkendte målsætninger gennem et nyt tiltag.

Problem II: Trafikdæmpende foranstaltninger fungerer ikke

Problem: Der er i forbindelse med tidligere forsøg på at dæmpe trafikens omfang og hastighed i Østergade blevet etableret en række trafikdæmpende foranstaltninger, der imidlertid ikke virker efter hensigten.

Med den nuværende trafikmængde og med denne trafiks hastighed er de trafikdæmpende foranstaltninger tværtimod med til at skabe uhensigtsmæssige og farlige situationer for såvel bløde som hårde trafikanter.

Dette bundet i dårlige oversigtsforhold og den snævre vejbredde. Med den gennemgående trafik resulterer de trafikdæmpende foranstaltninger snarere i øget usikkerhed, da biler ofte kører slalom gennem foranstaltningerne i relativ høj fart.

Dertil kommer, at et væsentligt element i de etablerede trafikdæmpende foranstaltninger –hækkene omkring de plantede træer – på grund af et begrænset kommunalt vedligehold i lange perioder udgør et æstetisk problem, der ikke bidrager til at fremhæve gadens æstetiske kvaliteter og potentiale.

Løsningsforslag: En del af udfordringerne med de etablerede trafikdæmpende foranstaltninger vil af sig selv blive løst ved den reduktion af trafikens omfang og hastighed, der vil følge af en lukning af Østergade. Bliver Østergade ikke lukket er der behov for at gentænke foranstaltninger i dybden. Bliver vejen derimod lukket, kan man nøjes med mindre justeringer.

Østergadegruppen ønsker at bevare de træer, der er etableret som hastighedsdæmpende foranstaltning i Østergade. Dette skyldes såvel deres funktion i forhold til trafikafviklingen som deres æstetiske værdi. Derimod foreslås det at sløjfe eller begrænse de førromtalte hække og erstatte dem med noget andet, der bidrager såvel funktionelt som æstetisk helheden.

Østergadegruppen peger desuden på, at de brosten, der er blevet lagt efter Tværgade samt i Østergades vestlige ende for at dæmpe hastigheden, graves op, da de ved en lukning af vejen mister deres funktion og da de skaber unødvendige støjgener. Endelig bør der skiltes med, at området er præget af legende børn, så bilister opfordres til at vise større hensyn.

Problem III: Manglende sikkerhed for bløde trafikanter i Tværgade

Problem: Tværgade er i dag en lukket vej, der er lukket af mod Sønderborgvej. Da der imidlertid ligger en del huse på Tværgade samt en stor parkeringsplads, der bruges af såvel KIS som Bakkehuset og den kommunale hjemmepleje, er der en noget trafik på gaden. Denne er for en stor dels vedkommende for høj i betragtning af de meget ringe forhold for fodgængere og cyklister i gaden.

Endelig er asfalten af en type, der bliver spejlglat om vinteren til stor fare for fodgængere og cyklister. Ligesom på Østergade betyder de problematiske trafikale forhold støjgener og risiko for personskaade, herunder for børn på vej til børnehave eller skole.

Det manglende fortov og vejen bredde er med til at reducere området præget af bygade og modarbejder Tværgades æstetiske potentiale.

Løsningsforslag: Det foreslås, at Tværgades bredde indsnævres ved anlæg af fortov i den ene side af vejen, evt. blot i form af afmærkning af en fodgængerzone eller lignende.

Der bør fysisk lukkes for gennemkørsel ved parkeringsområdet ud til Østergade, som i dag bruges som gennemfartsvej.

Dialog med kommunen om at flytte hjemmeplejens biler til parkeringspladsen ved Gråstenvej.

Det indstilles også til kommunen at adresserer problemet med den eksisterende asfaltbelægnings svaghed i kuldeperioder.

Problem IV: Østergade/Tværgade fremstår ikke sammenhængende

Problem: En væsentlig del af områdets potentiale for Felsted som helhed er dets karakter af markant rum med bymæssig karakter. I dag hænger området Østergade/Tværgade imidlertid ikke sammen rent æstetisk. Dette skyldes særligt, at Tværgade mangler at blive integreret i den helhed, som akse fra Damms Gård til og med Østergade udgør.

Et andet væsentligt problem, at flere huse i for høj grad bærer præg af deres alder i negativ forstand – enkelte i et sådan omfang, at det udgør et problem for området som helhed, andre kun i et omfang, hvor de ikke udfylder deres arkitektoniske og kulturhistoriske potentiale.

Løsningsforslag: Det er Østergadegruppens udgangspunkt, at en væsentlig del af dette problem vil blive løst med de ovenstående trafikale foranstaltninger. Lukningen af Østergade vil gøre gaden mere attraktiv og i højere grad åbne den for fodgængere og sociale aktiviteter, der binder området og byen sammen.

Det vil gøre husene mere attraktive og dermed støtte op om en god spiral. Idet området bliver mere attraktivt, vil også de enkelte ejendomme fremstå mere attraktive. Det vil skabe et forøget incitament

til at foretage de nødvendige moderniseringer og det løbende vedligehold. Dette vil igen gøre området mere attraktivt.

For at støtte op om denne udvikling og for samtidig at bevare områdets historiske og arkitektoniske karakter, opfordrer Østergadegruppen kommunen til at tilbyde konsultativ arkitektonisk bistand i forbindelse med renoveringer og renoveringsplaner.

Etableringen af fortove på Tværgade vil ligeledes binde denne gade sammen med Østergade og skabe et stærkt landsbymiljø, som sammen med området omkring torvet vil skabe en attraktiv bymidte i Felsted. For at forstærke helhedsindtrykket bør Tværgade og Østergade desuden belægges med samme type asfalt.

Opsummering: Med små midler skabes en mere attraktiv bymidte til gavn for hele egnen.

Arbejdsgruppen for Østergade og Tværgade under Felstedegnens Borgerforening har peget på flg. Problemer og løsninger.

Der er for meget gennemgående trafik i for højt fart på Østergade.
Østergade lukkes i den østlige ende.

De trafikdæmpende foranstaltninger fungerer i deres nuværende form ikke.

De nuværende foranstaltninger justeres i begrænset omfang, hvis gaden lukkes.

Der mangler sikkerhed for bløde trafikanter på Tværgade.

Der etableres fortov i Tværgade.

Området fremstår ikke som et æstetisk overbevisende og sammenhængende landsbymiljø.

Der skabes incitament til renovering af husene gennem de foreslåede indsatser.

Det er som flere gange påpeget arbejdsgruppens opfattelse, at det væsentligste tiltag i løftet af Østergade isoleret set består i at lukke Østergade i den østlige ende.

Dette begrænsede tiltag vil i sig selv medvirke til at gøre området og områdets ejendomme mere attraktive og dermed skabe øgede incitament til renovering og vedligehold af ejendomme, som vil understøtte en god spiral til gavn ikke blot for området, men for Felsted, omegnen og Aabenraa kommune.